

Netwerkdag Natuurinclusieve landbouw, Den Bosch, 22 november 2016

Verslag workshop Bouw mee aan het manifest

Titel workshop	Omschakelen naar natuurinclusieve bedrijfsvoering, zoals varkenshouderij
-----------------------	--

Initiatief (van inleider(s))	Marjon Krol (ZLTO), Ursula Kirchholtes (HAS) en Ben Buurs (Elshorst weidevarkens)
--	--

Hoe benutten we de opzet/aanpak van dit initiatief elders

(kopiëren, verbeteren, delen, mensen betrekken, uitbreiden, minimaliseren,)

In de omschakeling naar een natuurinclusieve veehouderij deelt Ben zijn ervaringen vanuit dit traject. De huidige praktijk is gericht op de traditionele vormen van de landbouw waardoor agrariërs die willen omschakelen tegen allerlei regelgeving en onbegrip aanlopen. De vise waar je heen wilt wordt dan zeer belangrijk. Enerzijds om nieuwe partners te vinden en om ruimte te zoeken binnen de kaders van de regelgeving of om de kaders op een acceptabele aan te passen dat de natuurinclusieve landbouwvorm ook kan. Ben gaf goede voorbeelden van zijn omschakeling; Het verdienmodel van zijn onderneming veranderde behoorlijk, Kleinere veestapel werd mogelijk door aanvullingen op recreatie (groepaccommodatie), samenwerking met terrein behorende organisatie (TBO) en keten naar afnemers. Door het laatste punt kreeg Ben meer vergoeding voor het vlees wat hij produceert. Ben was zeer te spreken over de open samenwerking met het Brabants landschap.

In de omschakeling liep Ben tegen veel niet passende regelgeving aan. Door een Greendeal Weidevarkens aan te gaan, kun je samen met partijen doelen, draagvlak voor experimenteerruimte proberen te krijgen en niet passende (Landelijke) regelgeving doorgegeven aan de opstellers met daarbij verbetervoorstellen. De opsteller krijgt daardoor belangrijke feedback op geconstateerde knelpunten en kan kijken of die aangepast kunnen worden.

Een voorbeeld is dat er nu geen uitschaarbewijs is te verkrijgen als je een weidegang met varkens wilt doen omdat er geen adres op zit door ontbreken van een huisvestiging. De vraag is dan, kan dit wel.

Dor het buiten houden van varkens komt ook de discussie waar moet je dan aan voldoen?

Dit vraagt ook specifiek onderzoek/monitoring naar natuurlijke meerwaarden en milieumetingen mesthuishouding, naar de effecten van de andere landbouwvorm is zeer wenselijk (want nu wordt ook veel gestuurd op aannames in plaats van onderbouwde feiten)

Wat is daarvoor nodig?

Kennis vergroten door opleiding en onderlinge kennisuitwisseling in een community of practice is zeer wenselijk (ook voor de agrarier die niet het idee krijgt onbegrepen te worden). Hoe werkt een boer en wat is qua natuur (qua omliggende en mee profiterende natuur maar ook vee) goed. Gewoon beginnen, het complete eindbeeld hoeft nog niet gereed te zijn voordat je begint. De visie moet wel helder zijn want dat geeft houvast (soms kunnen er extra activiteiten bij komen die een boer verbreding geven en een plus zijn voor TBO's. Zoals onkruid beheersing in natuur gebieden door varkens. Of gekweekte zonnebloemen die schroot geven dat door varkens gegeten wordt) Hou goed oog voor de lokale uitgangspunten, Ga niet kopiëren maar leer kijken welke natuur is passend voor mijn bedrijf en kan ik de TBO helpen/ontzorgen haar natuurdoelen te behalen Ruimte voor ondernemers (ruimte om om te denken en extra beleidsruimte cq experimenteerruimte geven, bv minder 'pakket' denken en mee experimenteren, niet alleen de boer aankijken. De traditionele landbouw kent zeer veel regels. Diverse regels passen dan niet bij een 'nieuwe' vorm als natuurinclusieve landbouw. Ga in dialoog over de doelen en (on-)mogelijkheden.

Meerdere ondernemers hebben in de omschakeling last van onlogische regelgeving. Als belemmering wordt aangegeven dat vergunningsbeoordelingen veelvuldig gedaan worden door handhavers. Waardoor de kans bestaat dat alleen gekeken wordt naar de huidige regelgeving en niet naar de kansen die ontwikkelingen brengen. Vergunningverleners hadden vroeger meer oog voor beleidopgaven en dachten meer mee. Aanpassingen in regelgeving gaan traag waardoor er onzekerheid in de haalbaarheid komt van de plannen. Een goede samenwerking en overeenstemming op de doelen kan al veel kou uit de lucht halen

Door aanwezig zijn worden de volgende zorgpunten en opmerkingen gedeeld.
Geef beleidsruimte als overheden en ook de banken zouden dit moeten doen.
Kijk goed als overheid hoe je kan faciliteren (organiseer dat knellende regelgeving gemeld kan worden.)
Kies bij het opstellen voor een integrale aanpak (bodem, mest, natuur etc)
Zoek (nieuwe)medenkers en kennis voor je visie, wees benieuwd naar natuur.
Neem klachten/geluiden van omgeving serieus
Meer land gevraagd voor voer/voerdersbomen
Kennis van je markt is essentieel (hulp bij vermarkten is gevraagd)
Monitoor je eigen bedrijf heel goed (i.v.m. goed business-model)
Financiële ondersteuning bij omschakelen om terug val te voorkomen (zoals een start-up!)
Begrip van collega's bij omschakeling is niet vanzelfsprekend. (dit doe ook wat op persoonlijk vlak)
Beleid moet gericht zijn op ecologisch groen (en niet op kijkgroen en visuele waarde)

Wat is de meerwaarde voor natuurinclusieve landbouw

(biodiversiteit, economisch vitaal, bodemverbetering, consumentenbonding, boerenversterking, ...)
Zie hierboven

Bouwsteen voor het manifest uit deze workshop

(netwerk, kennisdeling, opleiding, betrokkenheid van partijen etc ...)
Vertrouwen tussen partijen koesteren, leer elkaar kennen en wees nieuwsgierig naar elkaars belangen

Ga de dialoog aan met je burens en overheidspartijen, heb daarbij oog de belangen van alle partijen. Provincies en gemeenten zijn belangrijke partijen. Bv. Door faciliterend beleid of netwerk bij elkaar brengen)

Een ZLTO is belangrijk als het gaat om het bieden van een bottom up netwerk aan boeren die het anders willen doen dan regulier. Zij hebben behoefte aan een nieuw klankbord, nieuwe netwerken, 'nieuwe vrienden' en ook nieuw beleid. De ZLTO kan daar een belangrijke rol in spelen, als belangenbehartiger en als ledenorganisatie. Hierin ligt ook gelijk een uitdaging voor ZLTO om deze diversiteit aan benaderingen de ondersteuning te geven die ze nodig hebben.

Een HAS is belangrijk in het beschikbaar stellen van praktijkkennis over natuurinclusieve systemen. Er liggen namelijk veel kennisvragen, ook gerelateerd aan beleid. HAS kan boeren helpen bij het uitzoeken hiervan. Een voorbeeld initiatief waarin we dit soort vragen oppakken is het meerjarige project 'innovatief bedrijfsmodel natuurlijk boeren, maatschappelijke en financieel rendabele veehouderij in Zuid NL' dat de HAS uitvoert met de community 'natuurlijk boeren'. De community bestaat uit een grote groep boeren (Ben Bruurs is trekker), ZLTO, LIB, Rabo, Brabantse Milieufederatie, provincie, TBO's, retail, onderzoeksinstituut, etc.

Leren van elkaar (lerende community, argwaan vertrekt met communicatie, neem oude positieve en negatieve leerervaringen mee, vergroot het wederzijdse begrip)

Experimenteeruimte en tijd (het mag mislukken, want daar leer je ook van)

Naam Verslaglegger

Jeroen Heijmerink
